

ספורט וחברה: סוגיות בסוציולוגיה של הספורט

המרצה: ד"ר אודי כרמי

פרטי התקשרות עם המרצה: מייל: udic@ohalo.ac.il

נייד: 0544292294

מתכונת הקורס: שיעור רגיל

תקציר:

בקורס נדון בספורט כתופעה חברתית. באמצעות תיאוריות ומודלים מחקרניים נאיר היבטים חברתיים שונים המשפיעים ומושפעים מהעיסוק הספורטיבי. בקורס נעמוד על זיקותיו השונות של הספורט לתופעות חברתיות נוספות ונדגיש את חשיבותו כחלק מתרבותנו.

נושאי הקורס:

1. הגדרות סוציולוגיות, היסטוריות ופוליטיות של הספורט.
2. תיאוריות סוציולוגיות בחקר הספורט.
3. ספורט כסגנון חיים וכתרבות פנאי לעומת ספורט כמקצוע.
4. תפקיד הספורט ומקומו בתרבות פנאי של מהגרים.
5. תרומת עולים להתפתחות הספורט בארץ לפני קום המדינה ולאחר הקמתה.
6. הספורט כ"הון חברתי".
7. הספורט כאמצעי לחינוך ולשיקום חברתי.
8. הספורט בעידן של גלובליזציה.

מטרות הקורס:

- הקורס יקנה לסטודנטים הבנה לגבי הזיקה של העיסוק הספורטיבי עם תופעות חברתיות שונות.
- הקורס יקנה לסטודנטים התבוננות ביקורתית לגבי השימוש בספורט לצרכים שונים (לאומיים, פוליטיים, כלכליים וכד').

מבנה הקורס:

- הרצאות פרונטליות.
- דיונים קבוצתיים.

דרישות הקורס ואופן הערכת הסטודנט:

נא לזכור כי קיימת חובת נוכחות בהיקף של 80% בקורס.

- עמידה במבחן (100%)
- לפני כל שיעור הסטודנטים יקבלו הנחיות לגבי קריאת טקסטים.

מהלך הקורס וביבליוגרפיה

הערות	פירוט	נושא/שיעור מספר
	סקירת תיאוריות בחקר הספורט. הספורט כתופעה חברתית ותרבותית. הספורט בשרות הלאומיות.	1 מבוא לסוציולוגיה של הספורט
<p>ביבליוגרפיה (חובה):</p> <ul style="list-style-type: none"> • גלילי, י' (2009). הכדור הוא עגול: ספורט וגלובליזציה, בתוך: י' גלילי, ר' לידור וא' בן-פורת (עורכים), במגרש המשחקים. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 20-13. • בן פורת, א' (2009). הזירה: תיאוריה סוציולוגית וספורט, בתוך: י' גלילי, ר' לידור וא' בן-פורת (עורכים), במגרש המשחקים. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 63-89. • ריצר, ג' (2006). תיאוריות סוציולוגיות מודרניות. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 5-14, 94-99, 421-434. • ; א' בן פורת, <u>כדורגל ולאומיות</u>, רסלינג, תל אביב 2003; ח' חריף, <u>צינונות של שרירים</u>, יד בן צבי, ירושלים <p>ביבליוגרפיה (רשות):</p> <ul style="list-style-type: none"> • משוניס, ג' (1999). סוציולוגיה. רמת רביב: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 314-232, 59-88. 		
	הגדרה, תפקידה החברתי, היווצרות של דפוסי-פנאי ושל סגנון-חיים.	2 תרבות מהי? הספורט כפריט תרבות
<p>ביבליוגרפיה (חובה):</p> <ul style="list-style-type: none"> • הביילנד, ו'. א' (1999). אנתרופולוגיה תרבותית. רמת אביב: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 50-53. 		

<ul style="list-style-type: none"> כץ-גרו, ט' ושביט, י' (1998). סגנון חיים ומעמדות בישראל. סוציולוגיה ישראלית, א(1), 91-114. 		
		<p>3</p> <p>הספורט כ"הון חברתי"</p>
<p>ביבליוגרפיה (חובה):</p> <ul style="list-style-type: none"> Seippel, Ø (2006). Sport and Social Capital. Acta Sociologica, 49(2), 169-183. Coleman, J. S (1988). Social Capital in The Creation of human Capital. American Journal of Sociology, 94, 95-120. <p>ביבליוגרפיה (רשות):</p> <ul style="list-style-type: none"> Featherstone, M (1987). Leisure, Symbolic power and the life course. in: J. Horne, & D. Jary A. Tomlinson, (Eds.), Sport, Leisure and Social Relations, London: Routledge & Kegan Paul. pp.113-138 		
	<p>ספורט כתרבות-פנאי, ספורט כמקצוע</p>	<p>4</p> <p>חובבנות לעומת מקצוענות</p>
<p>ביבליוגרפיה (חובה):</p> <ul style="list-style-type: none"> לוריא, י' (2007). חובבנות ומקצוענות ברוח האולימפית. בתוך: א' גור-זאב ור' לידור (עורכים), <u>ספורט – ערכים ופוליטיקה</u>. חולון: דוד רכגולד. עמ' 47-66. 		
	<p>הספורט כפעילות-פנאי של מהגרים וספורטאים כ"פועלים זרים" (labor migration). מודלים שונים של פעילות ספורט בחברה הקולטת.</p>	<p>5</p> <p>ספורט בהגירה</p>
<p>ביבליוגרפיה (חובה):</p> <ul style="list-style-type: none"> בן-פורת, א' (2010). ישראל שפה קשה, אך כדורגל דיברו כולם. עיונים 		

בתקומת ישראל, 20, עמ' 144-168.

ביבליוגרפיה (רשות):

Frogner, E. (1985). On Turkish Sport Among Turkish Migrants •
in the Federal Republic of Germany. International Review for the Sociology
of Sport, 20, 75-86

Stodolska, M. & Konstantinos, A. (2004). The Role of •
Recreational Sport in the Adaptation of First Generation Immigrants in the
.United States. Journal of Leisure Research, 36(3), 379-414

6
העליות
בשנות ה-20
וה-30
vs
'הפועל'
'מכבי'

ביבליוגרפיה (חובה):

ח' קאופמן (1), 'מכבי מול 'הפועל' היווצרותו של הפילוג הפוליטי בספורט הארץ-
ישראלי, בתוך: ח' קאופמן וח' חריף (עורכים), תרבות הגוף והספורט בישראל במאה
העשרים, יד בן צבי ומכון וינגייט, ירושלים 2002, עמ' 89-112; ח' קאופמן (2), 'חלפו ימי
הפיפטי – פיפטי', פנים: כתב עת לתרבות, חברה וחינוך, 25 (2003), עמ' 10-16; ח'
קאופמן (3), 'העימות בתקופת המנדט בין התאגדות הפועל ובין הסתדרות מכבי בסוגיית
ההשתתפות במכביות', בתנועה, ב(3) (1994), עמ' 51-72.

• גלבר, יי (1998). מיאל תעלו! עד חוק השבות: לבטים ותמורות בגישה
הציונית לעלייה. בתוך: ד' הכהן (עורכת), קיבוץ גלויות. ירושלים: מרכז זלמן שזר. עמ'
284-249.

• הלמן, עי (2007). אור וים הקיפוח: תרבות תל אביבית בתקופת המנדט,
חיפה: אוניברסיטת חיפה.

7
ספורט
בעלייה
(בתקופת
היישוב)

<p align="right">ביבליוגרפיה (חובה):</p> <ul style="list-style-type: none"> • גרטמן, א., 2006. לאן הלכו "הכוח" ו"בר-כוכבא": עולי מרכז אירופה בספורט הישראלי. בתוך: מ' צימרמן וי' חותם (עורכים), בין המולדות, היקים במחוזותיהם. ירושלים: מרכז זלמן שזר ומרכז קבנר. עמ' 265-269. • חריף, ח., תשע"א. ציונות של שרירים, ירושלים: יד בן-צבי. עמ' 213-250, 231, 136. 		
<p align="right">ביבליוגרפיה (רשות):</p> <ul style="list-style-type: none"> • בן ישראל, ט., 2010. מהלכה למעשה, סיפורה של תרבות הגוף בתרבות הארץ-ישראלית, תל אביב: מכון מופ"ת. 		
		<p>8</p> <p>העלייה ההמונית' לאחר קום המדינה</p>
<p align="right">ביבליוגרפיה (חובה):</p> <ul style="list-style-type: none"> • אנוך, יי, דאוטי, א' (2001). יח' 1 בקורס ישראל בעשור הראשון, רמת אביב: האוניברסיטה הפתוחה. כל היחידה. <p align="right">ביבליוגרפיה (רשות):</p> <ul style="list-style-type: none"> • סבירסקי, ש' (1981). לא נחשלים אלא מנוחשלים. חיפה: מחברות לחקר ולביקורת. • גלבר, יי (1998). מ'אל תעלו! עד חוק השבות': לבטים ותמורות בגישה הציונית לעלייה. בתוך: ד' הכהן (עורכת), קיבוץ גלויות. ירושלים: מרכז זלמן שזר. עמ' 249-284. 		
		<p>9</p> <p>תפקיד הספורט בקליטת העלייה ההמונית'</p>
<p align="right">ביבליוגרפיה (חובה):</p> <ul style="list-style-type: none"> • פורמן, ב' (2008). ההתאגדות לתרבות גופנית "הפועל" והקורסים להכשרת מדריכי ספורט מקרב העולים בשנים ראשונות לקום המדינה. מורשת ישראל, 		

5, עמ' 159-176.		
	ספורט כאמצעי לשיקום חברתי, הסיוף הישראלי, חקר מקרה.	10 ספורט אליטיסטי בעלייה
<p>ביבליוגרפיה (חובה):</p> <ul style="list-style-type: none"> לב, ט' ושנהב, יי (2009). "אל תקרי פועל – אלא פנתר!", הפנתרים השחורים ופוליטיקת הזהויות בראשית שנות השבעים. תיאוריה וביקורת, 35, עמ' 141-164. <p>ביבליוגרפיה (רשות):</p> <ul style="list-style-type: none"> כרמי, א' (2013). ספורט בהגירה, רסלינג, תל אביב. 		
		11 הספורט בבריה"מ, מקצוענות לכאורה
<p>ביבליוגרפיה (חובה):</p> <ul style="list-style-type: none"> J. Riordan, <i>Sport in Soviet Society</i>, Cambridge University Press, Cambridge 1977. <p>ביבליוגרפיה (רשות):</p> <ul style="list-style-type: none"> מירסקי יי וקאושינסקי פי (1989). עלייה וגדילה – תהליכי פרידה ואינדיבידואציה אצל סטודנטים עולים. שיחות, (ג)3, עמ' 174-184. מטרני-גוזלן, מ' (1995). התקשרות למקום, מניע להגירה ופערים בין סביבת המוצא והיעד, חיפה: הטכניון. עמ' 34-38. מירסקי, יי (2005). ישראלים סיפורי הגירה. מבשרת ציון: צבעונים. 		
	הגירת ספורטאים לאחר התפרקות הגוש הקומוניסטי, המקרה הישראלי.	12 הספורט כגשר בין-תרבויות

<p>ביבליוגרפיה (חובה):</p> <ul style="list-style-type: none"> • ברבר, יי (2001). דפוסי חברה, תרבות ופנאי בקרב עולים בוגרים מחבר המדינות (עולי שנות ה-90). גדיש, ז', עמ' 139-157. 		
		<p>13</p> <p>תרומת הספורט לתהליך הגלובליזציה</p>
<p>ביבליוגרפיה (חובה):</p> <ul style="list-style-type: none"> • גלילי, יי (2009). הכדור הוא עגול: ספורט וגלובליזציה. בתוך: יי גלילי, ר' לידור וא' בן-פורת (עורכים), במגרש המשחקים. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 103-144. <p>ביבליוגרפיה (רשות):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bale, J. & Maguire, J. (1994). The Global sports arena : athletic talent migration in an interdependent world. London: F. Cass 		
		<p>14</p> <p>סיכום ודיון: הספורט ככלי חברתי</p>